

LAKIALOITE 40/2005 vp

Laki tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tämä aloite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle laiksi tilatukijärjestelmän toimeenpanosta (HE 17/2005 vp). Lakialoitteessa esitetään lisättäväksi hallituksen esitykseen (HE 17/2005 vp) laiksi tilatukijärjestelmän toimeenpanosta uusi pykälä, joka takaa maanomistajille

oikeuden tehdä muutoksia jo solmittuihin vuokrasopimuksiin vuoden 2005 loppuun asti. Lailla turvataan tukioikeuksien oikeudenmukainen siirtyminen maanomistajalle peltojen vuokrasopimussuhteen päätyttyä.

PERUSTELUT

EU:n yhteinen maataloustukiuudistus on käynnissä. Uudistuksen yhteydessä luotiin uusi suorien tukien järjestelmä, johon myös Suomessa ollaan nyt siirtymässä. Sen keskeinen osa on tilatukijärjestelmä, johon sisällytetään pääosa nykyisistä cap-tuista. Tilatukijärjestelmään kuuluvista tuista muodostetaan tukioikeuksia.

Tukijärjestelmäkokonaisuutta suunniteltaessa on haluttu varmistaa se, että tuotannon taloudelliset toiminta- ja kehittämisedellytykset säilyvät kaikissa tuotantosuunnissa ja kaikilla alueilla. Tavoitteena on lisäksi, että kaikki tuotantoa jatkavat tilat saavat edelleen kohtuullista tukea. Tukijärjestelmän tulisi olla myös yrittäjyyteen kannustava sekä toteutukseltaan viljelijöiden ja hallinnon kannalta mahdollisimman yksinkertainen. Hallituksen esitys (HE 17/2005 vp) laiksi tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta ei kuitenkaan täytä näitä kriteerejä kaikilta osin.

Ongelmallisiksi esitys tekee jo sovitut pellonvuokrasopimukset, joiden sopimuskaudet jatkuvat pidemmälle kuin vuoden 2005 loppuun. Uudistuksen myötä tukioikeudet jäävät pysyväksi omaisuudeksi sille, jolla on tietyn peltolohkon hallintaoikeus 1.1.2006 esimerkiksi vuokrasopimuksen nojalla. Pellon vuokramarkkinoiden sujuvan toiminnan takaamiseksi on tärkeää, että vuokraviljelijälle vahvistettu tukioikeus voi siirtyä vuokraviljelijältä maanomistajalle osapuolten keskinäisellä sopimuksella. Hallituksen esityksenkin mukaan vuokraviljelijä ja vuokranantaja voivat sitovasti sopia siitä, että cap-maatilatukioikeus siirtyy vuokrasopimuksen päättyessä vuokranantajalle vastikkeetta. Tällainen sopimus on tulkittu myös EY:n asetuksen sallimaksi. Väliinputoajia ovat kuitenkin suomalaiset maaomistajat, joiden tämänhetkissä vuokrasopimuksissa ei tätä kirjausta ole.

Maanomistajan oikeusturvan puutteesta on siis kyse.

Myös MTK on suositellut, että uusissa vuokrasopimuksissa käytettäisiin mallilausekkeita, joilla tukioikeuksien siirrosta vuokranantajan ja vuokralaisen välillä sovitaan. Mallilauseet on mahdollista lisätä myös vanhoihin vuokrasopimuksiin, mikäli vuokralainen siihen suostuu. Tässä lakialoitteessa esitettävällä muutoksella pyritään takaamaan vuokranantajalle mahdollisuus lisätä tällainen lauseke vuokrasopimukseen myös tilanteissa, joissa ei päästä sopimukseen. Tarvittaessa tukioikeuksien siirtolausekkeen puuttuminen antaisi vuokranantajalle mahdollisuuden irtisanoa vuokrasopimuksen.

Vaarana on, että tukioikeudesta muodostuu kauppatavara. Tuettomaksi jääneen pellon omistajalla olisi siis enää mahdollisuus ostaa markkinoilta peltolohkolleen uudet tukioikeudet, jotka hän menetti vuokrasuhteen päättymisen myötä toiselle ihmiselle ja vieraalle peltolohkolle.

Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että lailla säädetään se, että viljelysmaan vuokranantaja mää-

räaikaisesti oikeutetaan halutessaan irtisanomaan pidemmälle kuin 31.12.2005 kestävät sopimukset tai kirjaamaan sopimukseen haluamansa ehdot tukioikeuksien palauttamisesta vuokrasuhteen päättyessä.

Lakialoitteen tavoitteena on toimia maanomistajan oikeusturvana ensisijaisesti vain niissä tapauksissa, joissa molempia osapuolia tyydyttäviä, suositusten mukaisia vapaaehtoisia sopimuksia jo solmittuihin vuokrasopimuksiin ei saada tehtyä. Lakialoitteen tarkoituksena ei ole myöskään millään lailla huonontaa vuokralaisen asemaa. Voimassa olevassa maanvuokralaissa säännellään mahdollisista korvauksista, joihin vuokralainen on oikeutettu, jos hän esimerkiksi investoinneilla tai muilla toimillaan on parantanut vuokramaan arvoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—10 §
(Kuten HE)

10 a §

Vuokrasopimuksen irtisanominen tai muuttaminen

Maanomistaja, joka on luovuttanut tukikelpoisen maatalousmaan vuokralaiselle siten kuin maanvuokralaissa (258/1966) säädetään, on oi-

keutettu irtisanomaan tai muuttamaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen vuokrasopimuksen, joka ei sisällä sopimusehtoa tukioikeuksien siirtämisestä. Vuokrasopimuksen irtisanominen tai muuttaminen on tehtävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2005.

11—20 §
(Kuten HE)

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 2005

Petri Salo /kok
Pertti Hemmilä /kok
Paula Risikko /kok
Esko Kurvinen /kok
Timo Seppälä /kok
Pekka Vilkuna /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Timo Soini /ps
Päivi Räsänen /kd
Jouko Laxell /kok
Ahti Vielma /kok

Heikki A. Ollila /kok
Suvi Lindén /kok
Jyri Häkämies /kok
Lauri Oinonen /kesk
Pekka Kuosmanen /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Olli Nepponen /kok
Esa Lahtela /sd
Lyly Rajala /kok
Iivo Polvi /vas